

4 Festiválat main lea sámi sisdoallu

Bente Ovedie Skogvang, vuosttašamanueansa, Høgskolen i Hedmark

Čoahkkáigeassu

Dutkamat čájehit ahte festiválat leat oasálaččat identitehta hábmemis ja kultuvrra loktemis báikkálašservodagain. Dat lea erenoamáš oinnolaš sámi festiválain, ja orru nu ahte daid deaddu, váikkuhanvejolašvuohta ja olbmuid čohkken, addá vuorrováikkuhusaid maiddá kultuvrralašgietti olggobeallái. Sámi festiválat geavahit earret eará musihka ja juoigama reaidun olahit nuoraid geat galget doalvut viidáset kultuvrraset ja fievrridit earáide oaiviliid sin báikkálašservodagain. Festiválat mat váldet ovddasvástádusa sámi kultuvrra gaskkusteamis áigeovuodilis temáiguin ožžot ruhtadeami almmolašorgánain ja danne lea dehálaš ahte sin doaimmat leat oinnolaččat. Dán kapihttalis čielggaduvvot muhtun festiválat Norggas main lea sámi sisdoallu. Guovddázis lea mo festiválat deattuhit dahkat oinnolažžan ja gaskkustit sámi dáidaga, kultuvrra ja giela ja mo sii geahččalit leat kultuvrralaš deaivvadanbáikin ja kulturarenan mánáide ja nuoraide. Dás leat čilgen festiválaid mat ožžot doarjaga njuolga Sámedikki bušehtas. Dieđut leat vižžojuvvon almmolaš statistihkain, lean maiddái ságastallan lágideddjiiguin ja festivála oasálastiiguin geaiguin lean deaivvadan ja telefonna bokte ja e-poasta bokte gulahallan, ja maiddá lean guorahallan festiválaid neahttasiidduid. Oppalašgovva ii leat ollislaš go sihkkaris logut váilot mángga ášši ektui. Ii sáhte njuolgut buohtastahit buot loguid mat dás leat, go iešguđetge festiválat lohket ovdamearka dihte guldaledjiid/gehččiid ja galle guossi leat iešguđet ládje. Dat leage čujuhus dasa ahte dárbbasit eanet dutkamiid sámi festiválain ja álgoálbmotfestiválain sihke dáppe ruovttus ja riikkaidgaskasaččat.

4.1 Álggaheapmi

Festiváladoaba lea oalle ođas Norggas Jæger & Mykletun (2009) mielde, geat leaba dutkan Finnmárkku festiválaid. Dutkamušas bohtá ovdan ahte lea eahpečielggas mii rehkenasto leat festivála dan definišuvnna bokte, ja ahte tearbma iige leat Finnmárkku fylkkasuohkana neahttasiidduin dahje fylkka kultuvrra ovdanbuktimis (Jæger & Mykletun, 2009, s. 329). Eanas festiválat leat sosiála lágideamit ja arenat mat ovddastit muhtun sosiála institušuvnna guhkás maŋos máttaráigái (Falassi, 1987; Gold and Gold, 2005; Hegnes, 2006). Vaikko mánga festivála šaddet eanet ahte eanet kommersiálat, de goitge eatnasat ain leat sajit gos hávskkohallet ja stohket ja gos ávvudit vieruid ja dábiid, árbevieruid, myhtaid ja oskku ja iige unnimusat friddjavuođa. «Festiválain olbmot barget áššiid maid dábálaččat eai bargga; sii luobahit árgabeaivvis, sii dahket duohtan ekstrema láhttema mii dábálaččat lea lánkaráddjejuvvon viidodaga dáfus, ja sii jorgalit jorgguguvlui árgabeaivvi sosiála eallima.» (Falassi, 1987: 3, mu

jorgalus) Dutki dadjá maiddáa ahte festiválain leat kvalitehtat mat sáhttet doaibmat oasálašžan identitehta ráhkadeamis ja ođđasis hábmemis, dan doarjuba Jæger ja Mykletun (2013, s. 213) geat čujuheaba dasa ahte festiválat váikkuhit sihke olbmuid ja báikkiid identitehtii, ja ahte buot proseassat mat relaterejuvvojit festiválaide váikkuhit min gullelašvuoda dárbbui.

Álgoálbmotfestiválad riikkaidgaskasaš dutkammat earret eará Austrálias RMIT University «Globalism Research Centre» bokte (Phipps og Slater, 2010, s.89), dorjot dan ja dasa lassin namuhit ceavzima ja oadjebasvuoda Australia álgoálbmogiidda ja dadjet čuovvovaččat: «...álgoálbmotfestiválad dohkkeheami ja oainnusmahttima bokte sáhtta ásahtit báikkiid gos jurddašit ođđasit mo galggašii hábmet ceavzilis, oadjebas ja ollislaš ovdánan našunála kultuvrraid buot austrálialaččaide main vuodđun lea dohkkeheapmi kultuvrraid rastá, doahttaleapmi, lonohallan ja kreativiteta.» Dán kapihttala bokte oainnusmahtán ahte dieid dutkiid gávdnosat heivejit sámi festiválaide sihke mii guoská daid leat guhkes áigásaš sosiála institušuvdnan, árbevieruid ja dábiid ávvudeapmin, ja ahte festiválain leat kvalitehtat ráhkadit ja ođđasit hábmet identitehta. Seammás sáhtta maiddáa geažuhit ahte dáláš sámi festiválat leat mielde ásaheame kulturipmárdusa ja oktavuodaid našuvnnaid, čearddalašvuodaid ja oskkuid rastá (Skogvang, 2016).

4.2 Kapihttala ulbmil ja oppalašgovva

4.2.1 Ulbmil

Dán kapihttalis geahččat muhtun festiválad Norggas main lea sámi sisdoallu. Áiggun erenoamážit geahččat man dettolaččat festiválat oainnusmahttet ja gaskkustit sámi dáidaga, kultuvrra ja giela, ja mo festiválat leat mánáide ja nuoraide kultuvrralaš deaivvadanbáikin ja kulturarenan. Vuosttažettiin geahčadan festiválad mat ožžot njuolggodoarjaga Sámedikki bušeahtas, ja válddahalan oanehaččat juohke festivála.

2009 rájes lean dutkan identitehtaháhkama ja oktavuodaid lihkanaktivitehtaid bokte Riddu Riddu festiválas Gáivuonas Davvi-Romssas (Skogvang, 2013; 2015; 2016). Dán girjekapihttalii lean gulahallan festiválalágideddjiiguin telefonna ja e-poastta bokte, lean geahččan festivála neahtasiidduid ja ságastallan festiválalágideddjiiguin ja festiváloasseváldiiguin. Deattuhan ahte dát oppalašgeahčastat ii leat áibbas ollislaš go sihkkaris logut váilot mángga ášši dáfus. Buot loguid mat almmuhuvvojit, ii leat vejolaš njuolgut buohtastahttit, go iešguđetge festiválat lohket ovdamearka dihte gehččiid/guldaleddjiid ja gussiid logu iešguđet ládje.

4.2.2 Kapihttala oppalašgeahčastat

Álgnos ovdanbuvttán oppalašgeahčastaga iešguđetge festiválain Norggas main lea sámi sisdoallu. Dás almmuhan vuos viidodaga Sámedikki njuolggodoarjagiin 2015 ja 2016. Dasto čuovvolan oppalašgeahčastagain tabeallas 2, álggahan jagiiguin ja leat go festiválat lágiduvvon juohke jagi álggaheami rájes. Tabeallas 3 almmuhan festiválad guosseloguid, ja festiválad profiila čájehuvvo tabeallas 4. Tabeallas 5 lea oppalašgeahčastat das makkár fáldadagat leat mánáide ja nuoraide vuollel 18 jagi. Loahpas čálán oanehaččat iešguđetge festiválain ja daid sisdoaluin. Čálán maiddáa oanehaččat ovtta festivála birra mii lea lágiduvvon ovdal (Skiippagurra festivála), ovtta festivála birra mas leat guhkes árbevierut ja mii ain lea (Verdde-festivála) ja aitto álggahuvvon festivála BeskanLuossaRock. Loahpas deattuhan dárbbu eanet

dutkamii sámi festiválain Norggas, festiválain mat lágiduvvot olles Sámis ja eamiálbmotfestiválain oppalaččat.

4.3 Davvi-Norgga festiválat main lea sámi sisdoallu

Festiválat leat oassin identitehta hábmemis ja loktet kultuvrra mas lea čatnašupmi báikkálašservodagain. Dat lea erenoamáš čielggas sámi festiválain nugo ovdamearka dihte Guovdageainnu musihkkafestiválas, Riddu Riđđu festiválas, Kárašjoga beassášfestiválas ja Márkomeanus. Dutkamat čájehit ahte diekkár festiválaid deaddu, čađahanfápmu ja oassálastin, addá vuorrováikkuhusaid maiddái dobbelii dan kultuvrralaš dáhpáhusa (Skogvang, 2013; 2016). Viken (2013) dadjá ahte festiválain dego Riddu Riđus lea sihke našunála ja riikkaidgaskasaš mearkkašupmi. Mii diehtit maiddái ahte musihkkasuorgi lea dehálaš ja váikkuheadji nuoraide olles Norggas (Jæger & Mykletun, 2013; Tjora, 2013).

Sámi festiválat geavahit earret eará musihka ja juoigama gaskaoapmin olahit nuoraid Finnmárkkus, Romssas, Nordlánddas ja Trøndelágas, geat galget doalvut viidásit iežaset kultuvrra ja fievrridit earáide oaiviliid sin báikkálašservodagain. Festiváladutkamat čájehit ahte báiki ja lokaliseren lea dehálaš (Tjora, 2013). Ovdamearkan čujuhuvvo Riddu Riđđui mii lea lokaliserejuvvon Davvi álbmogiid guovddáži, dutkit oaivvildit festiválas vejolašvuoda šaddat gelbbolašvuodaguovddážiin álgoálbmotkultuvrra gaskkusteapmái rastá kontineanttaid (Skogvang, 2013; 2016; Viken 2011; 2013). Festiválat mat váldet ovddasvástádusa sáme kultuvrra gaskkusteamis áige guovdilis fáttáin, ožžot almmolašorgánain doarjaga nugo Sámedikkis, fylkkasuohkanis ja suohkaniin. Dan dáfus lea dárbbalaš oainnusmahttit masa ekonomalaš doarjagat geavahuvvojit.

4.2.1 Festiválabáikkid

Lágiduvvojit mánga festivála Norggas main lea sámi sisdoallu, muhto ii leat makkárga oppalašgeahčastat dain. Lean válljen festiválaid mat leat ožžon doarjaga njuolga Sámedikki bušehtas jagiid 2015 ja 2016 poasttas sámi festiválat.

Tabealla 4.1 Oppalašgovva festiválain main lea sámi sisdoallu, báiki, suohkan ja fylka ja áigemearri jagis

Festivála	Báiki	Suohkan	Fylka	Áigemearri
Karášjoga beassášfestivála	Karášjohka	Karášjohka	Finnmárku	Beassážiid
Guovdageainnu musihkkafestivála	Guovdageaidnu	Guovdageaidnu	Finnmárku	Beassážiid
Álttá Sámi festivála	Áltá	Áltá	Finnmárku	Guovvamánnu
Riddu Riddu	Olmáivággi	Gáivuotna	Romsa	Suoidnemánnu
Sámi vahkku Romssas	Romsa	Romsa	Romsa	Guovvamánnu
Márkomeannu	Gállogieddi	Evenášši	Nordlánda	Suoidnemánnu
Julevsáme vahkko	Måsske	Divttasvuotna	Nordlánda	Suoidnemánnu
Lullisámi kulturfestivála/ Raasten rastah	Plassje	Plassje	Lulli-Trøndelága	Čakčamánnu/ Golgotmánnu

Nugo tabealla 4.1 čájeha oppalašgeahčastagas de leat golbma festivála Finnmarkkus, guokte Romssas, okta Nordlánddas ja okta Lulli-Trøndelágas. Festiválat Karášjogas ja Guovdageainnus lágiduvvojit beassážiid, festiválat Álttás ja Romssas lágiduvvojit Sámeálbmotbeaivvi, guovvamánu 6. beaivvi ávvudeami oktavuodas, Riddu Riddu, Márkomeannu ja Julevsáme vahkko lágiduvvojit suoidnemánus.

4.3.2 Álggahanjahki ja galle jagi lágidan

Álggahanjahki ja galle festivála leat lágiduvvon vuolggá das leago doaba festivála vai musihkka- ja/dahje kulturfestivála geavahuvvon lágideapmái. Karášjoga ja Guovdageainnu beassášdoalut leat guokte boarráseamos lágideami main leat ovttalárganvuodát dáláš lágideamiiguin main lea vuolggá ollu ovdalis go festivála šattai doaban. Nu go namas daddjo lágiduvvojit dát beassážiid, mii lei áigodat go johttisápmelaččat bohte gillái fas, ja árbevierut ja dábit doalahuvvojedje ja jotkojuvvojedje go sogat ja ustibat deaivvadedje (Hætta, 2002). Girječálli čilge man dehálaččat beassášbasit ledje sápmelaččaide, go sogat ja ustibat čoahkkanedje, mánát gásttašuvvo, konfirmerejuvvo ja olbmot náitaljedje. Dat leat doalut mat maiddái dán áiggi čohkkejit sogaid ja ustibiid olles riikkas, ja Karášjohka ja Guovdageaidnu leat báikkit gosa fárren olbmot ain bohtet ruoktot ávvudit beassážiid. Beassášfestivála Guovdageainnus lágiduvvui vuohččan jagi 1972, dalle Nils-Aslak Valkeapää (Áillohaš) doalai rahpankonseartta, ja musihkkafestivála oktan Sámi Melodi Grand Prix šattai oassin das jagi 1990.

Tabealla 4.2 Oppalašgovva festiválain main lea sámi sisdoallu, álggahanjahki ja galle jagi festivála lea lágiduvvon álggaheami rájes

Festivála	Álggaheapmi	Galle jagi lea lágiduvvon álggaheami rájes
Karášjoga beassášfestivála	1966*)	51 jagi? - <i>Karášjogačuoigamat</i> , mas festivála lea vuolggahuvvon lágiduvvui 50. geardde 2016, IL Nordlys bokte.
Guovdageainnu musihkkafestivála	1972	45 jagi. Beassášfestivála lágiduvvui vuohččan 1972, ja Sámi Music Festival lei duohta 1990.
Riddu Ridđu	1991	25 jagi.
Márkomeannu	1999	17 jagi. Lágiduvvon buot jagiid earret 2014.
Sámi vahkku Romssas	2004	13 jagi.
Lullisámi kulturfestivála Raasten rastah	2002	7 jagi. Vuosttaš jagiid juohke nuppi jagi vurrolagaid Ruotas ja Norggas. <i>Raasten rasteh</i> Plassjes juohke nuppi jagi 2010 rájes.
Julevsáme vahkko	2010	7 jagi. <i>HellmoCup</i> álggahuvvui 1972 ja DSJ álggaheapmi lei festivála vuodđu.
Álttá Sámi festivála	2011	6 jagi.

*) Karášjoga beassášfestivála dáfus ii leat vissis lea go álggahanjahki ja galle jagi lea lágiduvvon riehta.

Riddu Ridđu festivála ii leat nu áigahaš, 2016 dat ávvudii 25 jagi ja lea álggahuvvon 1991. Dát festivála lea seamma ládje go earát šaddan čoahkkananbáikin sámi nuoraide geat bohtet «ruoktot» suoidnemánu gaskkamuttus ja deivet sogaid ja ustibiid ja áсахit ođđa fierpmádagaid máilmmi álgoálbmogiiguin. Márkomeannu lágiduvvo maiddái guovvamánu 6. beavvi oktavuodas, muhto geassedoaluin lea eanet deaddu. Festivála lea lágiduvvon jahkásaččat 1999 rájes earret 2014 go ii lágiduvvon geassefestivála. Sámi vahkku Romssas lea leamaš 13 jagi, Raasten rastah ja Julevsáme vahkko Divttasvuonas čieža jagi ja Álttá Sámi festivála lágiduvvui ges guđát gearddi jagi 2016.

4.3.3 Festiválaid guosselogut

Álggahettiin lea dehálaš namuhit ahte festiválat lohket iešguđet ládje galle guossi leat. Danne ii leat vejolaš buohtastahttit njuolga loguid tabeallas 4.3. Mánnga festivála, omd. Riddu Ridđu geavahit sihke guosselogu ja lágidemiidguosselogu, ja eará festiválat leat dušše lohkan guosselogu. Riddu Ridđu lohká galle festiválapássa guhtege festiválabeivviid gaskavahkkus sotnabeivái leat, Márkomeannu lohká buot beaivepássaid, buot festiválapássaid guhtege festiválabeivvi ja guosselogu searvái lohket maiddái gussiid lágidemiin maidda ii dárbbáš festiválapássa. Lágidemiidguosselogu lohket galle guossi leat guhtege lágideamis. Muhtun festiválat geavahit maid dušše sullii logu, muhto earáin leat dárkileappot logut das galle bileahta leat vuvdojuvvon ja galle guossi leat lágidemiin.

Tabealla 4.3 Guosselohku Sámi festiválain main lea sámi sisdoallu jagiid 2014, 2015 ja 2016.

Festivála	Guosselohku / *)		
	Lágidemiidguosselohku		
	2014	2015	2016
Guovdageainnu musihkkafestivála	Ca. 10 000	Ca. 6000	2570
Riddu Ridđu	5634 / 23303	5700 / 24533	7139 / 27889
Sámi vahku Romssas	4982	ca. 4000	ca. 4500
Márkomeannu	0	2900	2500
Karášjoga beassášfestivála	2500	2700	3100
Lullisámi kulturfestivála/ Raasten rastah	ca. 500	0	ca. 600
Julevsáme vahku	ca. 400	ca. 300	ca. 400
Áltá Sámi festivála	950	750 /1000	520
Buot festiválaid supmi oktiibuot:	24 966	22 350	21 329

*) Geahča teavsttas čilgehusa iešguđetlágan vugiin mo lohket guosseloguidd festiválain.

Riddu Ridđu almmuha dárkilis loguid mat čájehit lassáneami bileahhtadolliin 5634 jagi 2014 rájes 7139 doallái 2016 rádjai, namalassii 1505 eanet guossi maŋemus festiválas. Márkomeanus ledje 2500 guossi jagi 2016 ja 2900 jagi 2015. Jagi 2014 ii lágiduvvon geassefestivála. Njieddju lei vurdojuvvon go 2015 lei Comeback-jahki maŋŋil go 2014 eai lágidan geassefestivála. Muđui lea guosselohku leamaš dásset ja dásseidis lassáneapmi jus geahččá stuorrát. Sámi vahkus Romssas lea alla ja dásseidis oasálastilohku 4000 ja 5000 duháha gaskkas. Maŋemus guokte jagi (2015 ja 2016) leat festiválalágideddjiid dieđuid mielde estimerejuvvon logut, muhto 2014-logut leat sihkkarat.

Guovdageainnu musihkkafestivála lea jagiid 2014 ja 2015 rehkenastán oktii guosseloguidd buot lágidemiin maid sii lágidit daid beivviid go lea festivála. Logut eai leat sihkkarat jagiide 2014 ja 2015, muhto 2016 logut leat sihkkarat. Dasa gullet maid logut das gallis mákse geahččat SGP livestreama bokte (350 olbmo). Dat go logut leat dárkileappot sáhtá čilget muhtun muddui oasseváldiid variašuvnna (njiedjama). Karášjoga festivála lea almmuhan guosseloguidd mat čájehit dásseidis lassáneami golbma maŋemus jagi.

Raasten rastah ii lágiduvvon jagi 2015 ja danne leat dalle 0 guossi. Go váldá vuodu dán tabealla vuvdojuvvon bileahhtaid logus, de ledje measta 25 000 oasseváldi jagi 2014, ja 22 350 jagi 2015 ja veaháš njieddju jahkái 2016 namalassii 21 329 guossái. Dat mearkkaša ahte 20 000-25 000 olbmo oasálastet jahkásaččat festiválain.

4.4 Ekonomalaš doarjja sámi festiválaide

Lea leamaš gáibideaddji háhkat sihkkaris loguid dietnasiin, olggosgoluin ja ruhtademiin visot festiválain main lea sámi sisdoallu. Danne ovdanbuvttán dán kapihttalis ekonomalaš ja eará ovtasbargoguimmiid oalle obbalaččat. Oassi hástalusas háhkat ollislaš gova olggosgoluin ja dietnasiin lea go festiválat doibmet ollu eaktodáhtolaš bargiid bokte. Vaikko muhtun festiválain

leat ollesáiggebargit birra jagi dahje muhtun áiggiid jagis, de leat buohkat gitta das ahte ollu dahkko eaktodáhtolaš barggu bokte. Seammás leat muhtun festiválain, ovdamearka dihte Guovdageainnu musihkkafestiválas ja Álttá Sámi festiválas, olggobeale buvttadeaddjit priváhta fitnodagain, mas sponsorat ja ovttasbargoguoimmit eai leat almmolaččat olámuttus.

Dán kapihttalís lean váldán vuolggasaji njuolggoruhtadoarjagis festiválaide mat oidnojit Sámedikki bušehtas (2016). Seammás ferte namuhuvvot ahte Sámediggi maiddá doarju festiválaide eará poasttaid bokte. Tabealla 4.4 čájeha oppalašgova dušše Sámedikki njuolggodoarjagis festiválaide main lea sámi sisdoallu jagiid 2015 ja 2016, loguiguin mat bohtet ovdan Sámedikki bušehtas. Oppalašgovva čájeha ahte čuovvovaš sámi festiválat maŋemus guokte jagi leat ožžon njuolggodoarjaga Sámedikkis: Guovdageainnu musihkkafestivála, Riddu Ridđu, Márkomeannu, Kárášjoga beassášfestivála, Lullisámi kulturfestivála Raasten rastah, Julevsáme vahkko, Sámi vahkku Romssas ja Álttá Sámi festivála.

Tabealla 4.4 Festiválat main lea sámi sisdoallu ja ožžot njuolggodoarjaga Sámedikkis, 2015 ja 2016 bušehttalogut

Festivála	Bušehtta 2016	Bušehtta 2015
Guovdageainnu musihkkafestivála	1 416 000	1 253 000
Riddu Ridđu	1 130 000	1 102 000
Márkomeannu	900 000	740 000
Kárášjoga beassášfestivála	781 000	761 000
Lullisámi kulturfestivála/ Raasten rastah	485 000	85 000
Julevsáme vahkko	217 000	212 000
Sámi vahkku Romssas	185 000	180 000
Álttá Sámi festivála	150 000	0
SUPMI	5 264 000	4 333 000

Gáldu: Sámedikki bušehtta 2016, s. 47

Nugo tabeallas 4.4. bohtá ovdan de lea Sámediggi merken jagi 2016 oktiibuot badjel 5,2 millijovna ruvnno festiválaide main lea sámi sisdoallu, lohku mii jagi 2015 lei 4,3 millijovna, mii mearkkaša lassáneami 931 000 ruvnuin. Njeallje stuorimus festivála Guovdageainnu musihkkafestivála, Riddu Ridđu, Márkomeannu ja Kárášjoga beassášfestivála leat dat mat ožžot eanemus njuolggodoarjaga Sámedikkis. Spiehkastat lea Sámi vahkku Romssas mas leat nubbin alimus guosselogut muhto oazžu unnit doarjaga go eará festiválat, earret Álttá Sámi vahkku.

Sámediggi deattuha ahte sámi institušuvnnat nugo ovdamearka dihte festiválat, leat dehálaš aktevrrat ja ovttasbargoguoimmit sámi dáidaga- ja kultureallima ovdánahttimis. Danne lea Sámedikkis beroštupmi ásaht fágalaš nanu sámi institušuvnnaid mat lea buorit arenat sámegeiela ja sámi kultuvrra ovddideapmái (Sámedikki bušehtta 2016). Dán olis juolluda Sámediggi earret eará doarjaga festiválaide mat čalmmustahttet, gaskkustit ja ovdánahttet sámi kultuvrra. Sámedikke bušehta mielde (2016, s. 47) galget juolludeamet festiválaide veahkehit:

- Sihkkarastit dássedis ja vuordevaš doaimmaheami sámi festiválain
- Addit sámi festiválaide ovdánan ja ođastan vejolašvuoda
- Sámi festiválaid geasuhit olbmuid
- Oainnusmáhttit ja gaskkustit sámi dáidaga, kultuvrra ja giela
- Láhčit dili sámi deaivvadanbáikkiide
- Láhčit dili mánáid ja nuoraid kulturarenaide

Go geahččá tabeallaid 4.2, 4.3 ja 4.4 ovttas, de oaidná ahte dat buot eanemus árbevirolaš festiválat, dat mat leat leamaš guhkimusat, leat maiddái dat festiválat mat ožžot eanemus njuolggoruhtadoarjaga Sámedikkis.

4.5 Ovttasbargoguoimmit

Lassin dietnasii mii bohtá festiválapássain ja Sámedikki ekonomalaš doarjagis, de ožžot festiválat doarjaga Nordlándda, Romssa ja Finnmárkku fylkkasuohkaniin, Kulturrádis, suohkaniin gos guhtege festivála lea (Kárášjohka, Guovdageaidnu, Gáivuotna, Romsa, Evenášši, Divttasvuotna jna.), ja maiddái báikkálaš ja guovlulaš sponsoriin. Oppalaččat sáhtta lohkat ahte almmolaš orgánat nugo Sámediggi, fylkkasuohkanat ja festiválasuohkanat ain leat buot festiválaid dehálemos ovttasbargoguoimmit ja sponsorat.

Lassin ekonomalaš doarjaleddjiide leat maiddái mánja festivála ásan ovttasbargošiehtadusaid mat dorjot eará ládje, ovdamearka dihte oahppogaskkustemiin ja márkanastimiin. Riddu Riddu lea ovdamearka dihte ásan válđoovttasbargošiehtadusa UiT – Norgga Árttalaš Universitehtain Romssas, mas boadusin lei earret eará ahte UiT lágidii geasseskuvlla iežaset masterstudeanttaide 2015 festiválas, ja lágidit festiválas jahkásaččat dutkan-, debáhhta- ja oahpposeminára. Sámi vahku Romssas ja UiT lágidit searválaga viiddis semináraprogámma mas ságaškuššet áigeuovdilis dutkan ja sámi guoski gažaldagain. Maiddái Márkomeanus ja Álttá Sámi festiválas lea lagas ovttasbargu UiT:n, ja dain festiválain lágidit oahpposemináraid. Ovdamearkan sáhtta namuhit ahte lullisámi kulturfestiválas lea lagas ovttasbargu Plassje museain, ja Riddu Riddu ovttasbargá Davvi-Romssa museain. Eará attusveahkit ja ovttasbargoguoimmit leat valástallansearvvit, olgoáibmorádit, girjerádjosat, báikkálaš sámi giellaguovddážit, duodjesearvvit ja báikkálaš dáidda- ja kultursearvvit. Festiválat leat oppalaččat čeahpit bargat sosiála institušuvnnaid ja lágidemiid gaskasaččat. Ovdamearokat leat Romssas Midnigh Sun Maraton, Álttá Sámi Fashion Week ja Guovdageainnus Sámi Melodi Grand Prix.

Dákko lea maid dehálaš namuhit ahte unnimusat seamma dehálaččat go leat ovttasbargogummiid ja sponsoriid doarjja, lea maiddái eaktodáhtolaš bargu maid logiid mielde olbmot jahkásaččat doaimmahit vai buorit sámi festiválat cevzet miehtá Sámi. Sin haga eai livčče festiválat sáhtán čađahuvvot, dan duodašta maiddái Jæger ja Mykletun (2009) dutkan.

4.6 Festiválaid profiila

Čoahkkedoahpágiin profiila, čilgejuvvo makkár festivála lea sin musihkkaválljejumiid bokte, ja gos artisttat mat guoimmuhit leat eret, leat go sámi vai eará artisttat, man galle artistta leat

Davviriikkain ja olgoriikkas eret. Profiilla váldodeaddu lea musihkkaválljejupmái, muhto geahččat maiddái lágidemiid ollislaš fáladaga.

Tabealla 4.5 Profiila geahčastat festiválain main lea sámi sisdoallu, 2016

Festivála	Profiila
Guovdageainnu musihkka festivála	Sámi olles Sámis, lágidity «Sámi Melodi Grand Prix», maiddái muhtun dáčča ja olgoriikkalaš artisttat
Riddu Riddu	Sámi ja riikkaidgaskasaš, álgoálbmogat miehtá máilmmi ja liige fokus ovttá álbmogii jahkásaččat: «Jagi davvi álbmot»
Márkomeannu	Sámi olles Sámis, aivve sámi artisttat
Karášjoga beassášfestivála	Sámi Sámis, eanas artisttat siseatnamis, maiddái muhtun norgalaš ja olgoriikka artisttat
Lullisámi kulturfestivála Raasten rastah	Kultuvrralaš ja sosiála deaivvadanbáiki sápmelaččaide norgga- ja ruotabeale sámis olles bearrašii, mánáid ja nuoraid vuoruhan
Julevsáme vahkko	Sámi, deattuhit áimmahuššat julevsámegeiela, kultuvrra ja árbedieđuid
Sámi vahkku Romssas	Sámi profiila mii čájeha sámi árbevieruid, kultuvrra, valáštallama ja ealáhusa mánggabealatvuoda
Álttá Sámi festivála	Sámi mas deaddu mearrasámevuhtii mañemus jagiid

Tabealla 4.5 čájeha visot festiválain sámi profiilla ja festiválain leat eanas sámi artisttat guoimmuheaddjin. Muhtumat bidjet deattu iežaset guvlui, ja muhtumiin leat leamaš mañemus jagiid beakkán norgalaš artisttat dakkárin mat galget geasuhit olbmuid, nugo Sandra Lyng Karášjoga musihkkafestiválas ja Isaac Elliot Guovdageainnu musihkkafestiválas ja Sondre Justad Riddu Riddu jagi 2016. Guovdageainnu musihkka festivála lágida jahkásaččat Sámi Melodi Grand Prix beassášlávvardaga. Riddu Riddu leat riikkaidgaskasaš álgoálbmot artisttat geat bohtet iešguđet guovllus máilmmis, ja jahkásaččat okta álbmot ovdanbuktá iežaset, nu gohčoduvvon Jagi davvi álbmogin. Das sáhttet álgoálbmogat vaikko gos máilmmis eret, almmuhit musihkaset ja kultuvraset ja guhtege jagi lea deaddu dain artisttain mat gullet dan álgoálbmotjovkui geat ain leat guovddázis, ovdamearka dihte Taiwan álgoálbmot jagi 2016.

4.7 Aktivitehtat mánáide ja nuoraide vuollel 18 jagi

Buot sámi festiválat lágidity aktivitehtaid mánáide ja nuoraide vuollel 18 jagi. Tabealla 5 čájeha oppalašgeahčastaga das man viiddis fáladagat leat mánáide ja nuoraide. Vaikko rievddada festiválas festiválii man viiddis fáladagat mánáide ja nuoraide leat, de leat fysalaš aktivitehtat, valáštallan ja eará olgodoaimmat, duodji ja sámi lávlun ja juoigan buot festiválain. Eanas festiválain lea maiddái lágideapmi mánáide mii čatnasa girjerádjosisii, skuvlii dahje giellaguovddázii ja báikkálaš doaimmat main lea sámi sisdoallu. Njoarosteapmi, heargegilvovuodjin, ATV-vuodjin, luondduávkkástallan, lávu ceggen ja durgen, goikeguoli dearpan ja aktivitehtat main leat ruohttasat eará álgoálbmogiin, diet čájehit man mánggabealat doaimmaid fáallet mánáide ja nuoraide.

Tabealla 4.6 Mánáid ja nuoraid aktivitehtaid oppalašgovva festiválain main lea sámi sisdoallu, 2016

Festivála	Mánáid ja nuoraid aktivitehtat
Guovdageainnu Musihkkafestivála	Teáhterčájálmás «Gávvilis rieban», Isac Elliot nuoraidkonsearta, Filbma Samisk Grand Prix birra, Juoigankonsearta mánáide ja nuoraide, Árbevirolaš juoigankonsearta Sámi Grand Prix 2015 vuittiiguin, iešguđetlágan doaimmat nugo njoarosteapmi, heargegilvovuodjin, iešguđetlágan duodjeaktivitehtat ja fysalašaktivitehta gilvvut mánáide beassášfestiválas.
Riddu Riddu Mánáidfestivála	Golbma olles beavvi dáiguin: lávu ceggen ja durgen, mo dahkat dola, áhcut, ceahkkut, dearpat goikeguliid, riidet Ivguheasttain, konsearttat Suming «Jagi davvi álbmot» Taiwanas ja Sara Marielle Gaup Beaska, duodji Davvi-Romssa Museum bokte ja čuoldin ja kulturbeaivi «Jagi davvi álbmoga» bokte, mitalusteáhter «Márjá ja Čoavjeguovdi», Ođđajagistállo-vázzin iežaset ráhkaduvvon hámaiguin. 10-13 jahkásaččaide: Báikkálaš olgodoaimmat (báikenamat, kultuvra) ovtas Davvi-Romssa Friluftsrádain.
Márkomeannu	Sierra mánáidprográmma iešguđetlágan kursafálaldagaiguin, girjelohkan ja mánáid girjjálašvuoda ovdanbuktin, duodjebádji mas iešguđetlágan árbevirolaš giehtaduojit ovdanbuktojuvvojit mánáide, juoigan kursa ja iešguđetlágan fysalaš aktivitehtat ja valáštallan.
Karášjoga beassášfestivála	Teáhterčájálmás «Gávvilis rieban», dáidda ja giehtaduodji workshop, čikŋa-workshop, «Ráhkát iežat glássakuvlla» -kursu, heargegilvovuodjin, njoarosteapmi, rap ja juoigan workshop nuoraide, fysalaš aktivitehtat nugo ladnjedallan čierastanluohkás, čuoigangilvvut, heargevuodjin, njoarosteapmi, čikŋa redesign-kursa ja duodjebádji.
Lullisámi kulturfestivála/ Raasten rastah	Guokte olles beavvi 12 iešguđetlágan temáin/workshopain mánáide ja nuoraide doaimmaiguin mat sisdollet sámi giehtaduoji, dáidaga ja valáštallama, nugo «mu girkogirji», aktivitehtabálggis, smávvaluodji, garraduodji, hápmi ja ivdni, govven, graffiti, dásun, sámi valáštallan (njoarosteapmi ja spábbačiekčan), juoigan, sisbandy ja Vætna mas boarráseamos mánát ráhkadit čoavddagilkoriid ja čihaid.
Julevsámi vahkko	« Luonddo stáhkamsaddjen» fiervvás, duodjekursa mánáide, váhnemat ja áhkut ja ádját ovtas, spábbačiekčamat HellmoCup, volleyspáppastallan, meahceviehkan, spábbačiekčanskuvla oktan lávvoeahkediin Stuoralávus.
Sámi vahkku Romssas	Muitalusboddu sámi girječálliguin ja eará doaimmat Romssa girjerádjosis, njoarosteapmi, filmmat, čájáhusat, teáhter, sámi teáhter, kursa sámeielas ja kultuvrras.
Álttá Sámi festivála	Teáhter, logaldallan, mitalusboddu sámi girječálliguin ja mánáideahkedat stohkosiiguin, Lávvutek/ diskotehka, mánáidčájálmás «Rievvárnieida», bivttas govvenkursu nuoraide.

Tabella 4.6 čájeha muhtun muddui man ollu ja girjás doaimmat festiválain leat mánáide ja nuoraide vuollel 18 jagi. Ferte maiddá namuhit ahte das ii oidno lagas ovttasbargu festiváid ja báikkálaš organisašuvnnaid gaskkas nugo giellaguovddážiid, museaid universitehtaid ja allaskuvllaid, vuoddoskuvllaid ja mánáidgárddiid, valáštallanservviid ja Friluftsráidain. Fálaldagaid bokte nugo duodje- ja juoigankurssaid, lohkanbottuid sámi girječálliiguin, sámi ja eará álgoálbmot teáhterčájálmasaid ja konsearttaid bokte besset mánát deaivvadit iežaset kultuvrrain ja oahpásnuvvát earáid kultuvrraiguin. Vuorrasit buolva ja olbmot ealáhagas leat dávjá veahkin ja doibmet buolvaidgaskasaš árbevierroguoddiin. Nu sáhttet festiválat leat dehálaš sosiála institušuvdnan áimmahuššat árbevieruid sihke sámi mánáide ja eará mánáide geat oasálastet festiválain ja ohppet eanet sámi ja eará álgoálbmot árbevieruin.

4.8 Festiváid birra

Čuovvovaččat ovdanbuvttán veaháš dieđuid ja historjja iešguđetge festiváid birra. Vuolggasadjii lea doaimmain mat dain leat leamaš jagi 2016, go eanas festiváid historjja lea unnán čilgejuvvon ja daid leat maiddá unnán guorahallan.

4.8.1 Guovdageainnu musihkkafestivála

Guovdageainnu musihkkafestivála lágiduvvo juohke beassážiid Guovdageainnus, Finnmárkkus ja lea 45 jagi boares vierru mas leat árbevirolaš juoigankonsearttat sihke mánáid, nuoraid ja rávisolbmuid várás. Dat lágiduvvo oassin stuora, árbevirolaš beassášfestiválas, mas lea vuolggas ovdalis go musihkkafestivála ja Sámi Grand Prixa álggahuvvojedje. Nu ahte oktanaga musihkkafestiválain lágiduvvojit ollu eará doaimmat Guovdageainnus beassážiid nugo heargegilvonvuodjin MM, skutergilvovuodjimat ja mánga eará valáštallan ja kultuvrralaš fálaldagat mat jagiid mielde leat geasuhan gussiid sihke sis- ja olgoriikkas. Lassin konsearttaide sámi beakkálmasaiguin ja eará máilmmi beakkálmasaiguin, lea «Sámi Melodi Grand Prix» guovddáš oassi Guovdageainnu musihkkafestiválas. Dat lágiduvvon juohke jagi beassášlávvardaga, ja das gilvalit sámi artisttat árbevirolašjuoigamis ja lávlumis. Festivála rážai mánggaid jagiid vuollábáhcagiin ja fertii goasii heaittihuvvot, muhto jagi 2013 álggahuvvui ovttasbargu fitnodagain Audioland man eaiggáda Olga Solyanik ja musihkkafestivála joatkašuvai.

Artisttat jagi 2016 ledje nugo bohtá ovdan festivála neahttasiiddus (http://www.samieasterfestival.com/no_program.php) Isac Elliot gii doalai nuoraidkonseartta, ÁGY, Cir.cuZ, Staysman & Lazz, The Silhouette Stone, Johan Anders Bær, Jon Henrik Fjällgren, Nils Henrik Buljo, doppe lei filbma Sámi Grand Prixa birra, juoigankonsearta mánáide ja nuoraide, ja árbevirolašjuoigankonsearta Sámi Grand Prixa 2015 vuitiiguin. Doppe ledje iešguđetlágan aktivitehtat nugo njoarosteapmi, heargegilvovuodjin, iešguđetlágan duodjedoaimmat ja iešguđetlágan fysalašaktivitehta gilvvut mánáide ja maiddá mánáid teáhterčájálmas «Gávvilis rieban».

4.8.2 Riddu Riđđu

Musihkka- ja kulturfestivála *Riddu Riđđu* lágiduvvo jahkásaččat Olmmaivákkis Gáivuonas, Gáivuona suohkanis Davvi-Romssas. Sámi festiválanamma Riddu Riđđu sáhtá čilgejuvvot «loaččes stoarbman rittus», muhto das sáhttet maiddá eará mearkkašumit nugo «stoarbma» dahje «lihkadeaddji bárut». Vuosttaš Riddu Riđđu festivála álggahuvvui nuorra mearrasápmelaččain Davvi-Romssas jagi 1991, ja 2016 ávvudedjege 25 jagi. Hovlanda doavttergrádačálus (1999) čilge bures áigerievdamat árrat 1990-logus, go nuorra olbmot «fuobmájedje» iežaset sápmelaš čatnašumiid ja háliidišgohte váldit ruovttoluotta sámi kultuvrraset ja revitaliseret dan earret eará Gáivuona samesearvvi ásaheamiin ja Riddu Riđđu álggahemiin. Festivála čalmmustahtá sámi álbmoga ja máilmmi eará álgoálbmogiid musihka ja kultuvrra. Juohke jagi lea okta álbmotjoavku váldofokusis, nu gohčoduvvon «*Jagi davvi álbmogin*». Festivála doaimmaid ja guoimmuhemiid sáhtá juohkit guovtti váldooassái; musihkka ja kulturdoaimmat. Kulturdoaimmaide gullet «*Nuorat*» (alkoholakeahtes festivála nuoraide vuollel 18 jagi), *Mánáidfestivála*, filmačájeheamit govda filmaprogrammain, workshopat, seminárat, dáiddačájáhusat, drámá- ja dánsačájálmaset, duodji, stohkosat, valáštallan ja eará luondudoaimmat <http://www.riddu.no/en/about-riddu-riddu-festivala/history-riddu-riddu>.

Mearrasámi nuorain geat álggahedje Riddu Riđđu festivála lei mihttun earrát eará «máhcahit alcceseaset mearrasámi kultuvrraset» (Hansen, 2007). Go Mánáidfestiválain álge, de háliidedje oahpahit dán maiddá mánáide ja ahte mánát besset oasálastit festivála doaimmain. Seammás Riddu Riđđu lea leamaš mielde ráhkadeame liibba mearrasápmelaččaide čájehit «sámevuodaset» (Pedersen ja Viken, 2009). Olsen (2008) čujuha maiddá ahte dihto almmolaš báikkit leat šaddan sadjin gos sáhtá ovdanbuktit sámi identitehtas. Festiválas geavahit sámi symbolaid ja ollu gáivuotnalaččat geavahit earret eará gávttiid. Oallugat dadjet ahte doppe sii vuohččan duste čájehit sámi identitehtaset (Skogvang, 2013).

Mánáidfestivála lágiduvvo beaivet golbma beavvi (gaskavahkkus bearjadahkii) festiválavahkku. Dat lea fáladat 3-13-jahkasaš mánáide ja nuoraide ja lea leamaš dievva mañemus guhtta jagi vaikko leat lasihan sajiid 2010 rájes 70 sajis 120 sadjai jagi 2015. Lágitit maiddá nuoraidfestivála *Nuorat*. Dat lea alkoholakeahtes fáladat 13-18 jahkasaš nuoraide, geat orrot skuvllas ja oasálastet doaimmain duorastagas sotnabeaivái festiválavahkku. Mánnggaid jagi lea maiddá lágiduvvon sierra nuoraid-campa mii lea čuovus «Indigenous Youth Gathering» fáladagas álgoálbmotnuoraide miehtá máilmmi. Das deaivvadit sámi nuorat eará álgoálbmot nuoraiguin ja juogadit kultuvrralaš ovdanbuktimiid ja dáidaga. Indigenous Youth Gathering ja Nuorat, biddjojedje jagi 2013 oktii lágideapmái What's up North (politihkka) *Nuorat / Youth / Ungdom* (13-25-jahkasaččaide). Duogáš dása lei go nuorat muitaledje ahte lea váttis válljet politihka ja kultuvrra gaskkas. Nuorat ovdanbuktet maiddá čájálmasa Riddu Riđđu festivála gussiide. Festivála nammada juohke jagi «Jagi nuorra dáiddára» gii oažžu ruhtadoarjaga ovdánahttit iežas ovdanbuktosiid.

Artisttat 2016 ledje «Riddu Sessions», mii lei stuorra ovttasbargoprošeakta mas ledje dušše sámi artisttat: Marja Helena Fjellheim Mortensson, Elina Mikalsen, Katarina Barruk, Peder Niilas Tårnesvik, Sara Marielle Gaup Beaska, Håvard Olsen. Eará fáttmasteaddji ovttasbargoprošeakta sámi artisttaiguin mii ovdanbuktojuvvui 2016 lei «Northern Soul» (Herman Rundberg, Simone Grøtte, Hogne Rundberg, Halvard Rundberg, Kjetil Holmstad-Solberg, Ole Jørn Myklebust, Petter Carlsen, Nils Rune Utsi, Oganés Girunyan, Andreas Haug, Karen Aukner, Håvard Bilsbak, Eivind Steinholm, jietna, Tor S. Ditlevsen, čuovga). «Jagi davvi álbmoga» ovddastii artista «Suming» Taiwanas eret. Muđui ledje artisttat; Kitok (Sápmi),

jagi 2015 «Jagi nuorra dáiddár» ; Marja Helena Fjellheim Mortensson joavkkuin (Sápmi), Sondre Justad joavkkuin (Norga/Sápmi), Hanggai (Mongolia), Violet Road (Sápmi/Norga), Balam Ajpu (Guatemala), Sofia Jannok (Sápmi), Ylva (Sápmi), Ana Tijoux (Chile) ja SlinCraze (Sápmi).

4.8.3 Márkomeannu

Márkomeannu lea lágiduvvon jahkásaččat 1999 rájes earret geasset 2014. Festivála lágiduvvo márkosámi guovllus Gállogiettiin jur Nordlándda ja Romssa rádjeguovllus norggabeale Sámis. Muhtun lágideamit leat maiddá Gállogiettiin birrasiin. Gállogieddi lea 5 minuhta eret Hárštás, 8 miilla eret Áhkkánjárggas, 22 miilla Gironis ja 26 miilla eret Romssas. Ná almmuhit festivála ruovttusiiddus: «Rámisvuohta, identitehta ja beaivelottážit čoavjjis. Márkomeanus don oaččut vásihit buot buoremus sámi dáidaga ja kultuvra – ja daddjo ahte Márkomeannu-dovdu lea áidnalunddot!

(...) Márkomeannu lea mánnáveagaide, giliolbmuide, olles Sápmái ja dutnje guhte háliidat oahppat eanet ustibiiddát kultuvrra birra. Don leat bures bohtin ležžet dus čázehat, skuovat dahje stevvelat juolggis. (<http://www.markomeannu.no>)

Festivála lea deattuhan ahte galgá leat sámi profiila prográmmas, muhto sávvet buohkaide beroškeahttá sin duogázis bures bohtima oasálastit festivála doaluin. Festivála mihttu lea lágideddjiid bealis revitaliseret sámi kultuvrra. Oinnolaš kultuvra aktevran sávvet ahte eatnagat váldet ruovttoluotta sámi identitehtaset ja leat rápmásat sápmelašvuodain. Sis lea ollu mánáidprográmmas, iešguđetlágan kursafálaldagat, girjelohkan ja mánáidgirjjálašvuoda ovdanbuktin, duodjebáđji mas ovdanbuktet iešguđetlágan giehtaduodjievieruid mánáide, doppe lea juoigankursa ja iešguđetlágan fysalašdoaimmat. Festiválas lea okta jahkedoaimma festivála bargui ja dasa leat jeavddalaččat lassánan guossit, prográmma maiddá lassána ja beakkáneappot artisttat oasálastet. Dat gáibida maiddá eanet čadaheamis, erenoamážit infrastruktuurra, sihkarvuoda ja ráhkkaneami dáfus.

Jagi 2016 ledje čuovvovaš artisttat festiválas: Troublemakers, Nuoraid Sessions, Marja Helena Mortensson, Elle Márja, ÁGY, Amoc, Niko Valkeapää, Arvvas, Ravggon ja Felgen Orkester. ÁGY doalai lahkakonseartta lávus nuoraide vuollel 18-jagi ovtta sámi nuoraidservviin *Noereh* (<https://noereh.wordpress.com/>).

4.8.4 Kárášjoga beassášfestivála

Festivála lágiduvvo Kárášjoga gielddas mii lea riikka nubbin stuorimus gielda viidodaga ektui areálain 5464 km². Doppe lea Sámediggi, ja gieldda rájit leat oarjjabealde Guovdageainnu suohkanii, Áltái oarjjadavábealde ja Porsángui ja Deatnui davábealde. Árbevieru mielde leat lágideaddjit ráhkadan festivála mas leat konsearttat, márkanat ja čájálmasat, ja jagi 2016 doalai festivála Kárášjoga 150 jagi ávvudeami. Sihke mánáide ja rávisolbmuide fáallet máŋga valáštallanlágideami festivála áiggi, nugo skuterrossa, heargegilvovuođjima ja čuoigangilvvu. Beassášfestivála olis lágideaddji *Kárášjogačuoigamiid*, masa leat nanu vierut, dat lágiduvvojedjege 50. gearde jagi 2016. Kárášjogačuoigamat leat várra okta dain boarráseamos meahcečuoigamiin Finnmárkkus. Vaikko ollu meahcečuoigamiid eai šat leat sáhtán čadahit eret fárreimid ja unnán odđa oasálastiid dihte, de lea IL Nordlys nagodan lágideaddji dán čuoigama 1966 rájes earret 2003, dalle eai sáhtán čadahit čuoigamiid bivvaliid ja unnán muohtaga dihte.

2016 artisttat ledje Felgen, Mari Boine, Inga Marja Sarre & Ailo Valle, Inga Ravna Eira, Saras Marielle Gaup Beaska, Sandra Lyng, Morgan Sulele, Innertier, Amund Johnskareng, Catwalk, Elin Kåven ja Intrigue. Jagi 2016 lágidedje dáiddagáfedaga, duodje- ja dáidda- ja duodje-workshopa sihke mánáide ja rávis olbmuid, čikŋa-workshopa mánáide, «Ráhkat iežat klássa kuvlla» -kurssa, heargegivlovuodjima turisttaide, njoarosteami, rap ja juoigan workshopa nuoraide. Mánáide ledje fáldadagat sihke fysalaš aktivitehtat nugo ladnjedallan čierastanluohkás, čuoigangilvvut, heargevuodjin, njoarosteapmi, redesignkurssa ja duodjebádjji. Dasa lassin lei mánáide bivnnuhis teáhterčájálmás «Gávvilis rieban». Festivála prográmmas leat maiddá beassášbasiid girkus konfirmašuvnnat, gásttašeami ja vihaheami. Ovdamearka dasa lea konfirmašuvdnaipmilbálvalus girkus ja guhkesbearjadatipmilbálvalus mii lágduvvo čuoiganláhtus ja masa olbmuid ávžžuhit niesti váldit fárrui. Beassášfestivála čadahuvvo doarjagiiguin maid ožžot Sámedikkis, Finnmárkku fylkkasuohkanis ja Kárášjoga gielddas (<http://www.festivalerkarasjok.no/index.php/om-festivaler-karasjok/historie>).

4.8.5 Lullisámi kulturfestivála / Raasten rastah

Lullisáme kulturfestivála jurdda vulggii dalle go Plassje guvlui ráhkaduvvui odđa kulturviessu Storstuggu, mii rahppui odđajagemánu 2000. Vuosttaš festivála lágduvvoi Storstuggus Plassjes 2002 čavčča, ja lei vurrolaga ruotabeale ja norggabeale gitta 2010. Festivála lágduvvo juohke nuppi jagi. Jagi 2010 rievdatedje namas *Lullisámi kulturfestivála* nammi *Raasten rastah*, mii mearkkaša rastá ráji. 2012 rájes lea festivála lágduvvo leamaš Plassje. Raasten rastah lea sámi kultuvrralaš ja sosiála deaivvadanbáiki norgga- ja ruotabeallái lulimusas Sámis. Festivála lea arena gos oainnusmahttet, gaskustit ja ovdánahttet sámi kultuvrra lullisámeguovllus.

Raasten rastah ulbmil lea leat kultuvrralaš ja sosiála deaivvadanbáikin, ja kultuvrralaš vásáhusat leat danne dehálačcat. Lágideaddjit dadjet: «Min mihttomearri lea fállat kvalitatiiivvalaš buori buktagiid musihkas ja teáhteris. Go juo min ulbmiljoavku lea olles bearaš, de lea dehálaš ahte mii sáhttit fállat kultuvrralaš vásáhusaid goappaš surggiin nu ahte olahit buohkaid geat fitnet festiválas.» Festiválas lea ovtasbargu profeshunála bargiiguin sihke norgga- ja ruotabeale ja sávvet maiddá leat arenan mas nuorra sámi čeahpit besset ovdanbuktit čehppodagaideaset. Raasten rastah fállá muhtun semináraid ja 2016 lei «Kultuvreaerpie 100 jaepine» guovddážiis ovtta beaivvi ja «Don jih daan bijre» nuppi seminárabeaivvi mas lei fokus «Duogáš sámi vuosttaš riikkačoahkkimii 1917, sápmelaččaid riektedilli ovdal ja dál, ja Tráante 2017. «Don jih daan bijre» oktavuodas Saemien Sijta vuodđudus ja Rørosmuseet bidje guovddážiis prošeavttaid main lea vuolggasadji museačoakkáldagaid gáldomateriálain, gielas, girjjálašvuodas, árbevirolašášiin ja jihkiin mas sáhttet seilon allaárvosaš gáldomateriálat. Fállojuvvoi maiddá guovttebeaivasaš prográmma mánáide ja nuoraide mas oktiibuot ovdanbukte 12 workshop fáttá buot agi mánáide ja nuoraide. Doppe leat doaimafáldadagat sámi duojis, dáidagis ja valástallamis maid jođihit čeahpes aktivitehtajođiheaddit. Doaimmat čadahuvvojit olgun ja siste Storstuggus, ja Plassje joatkkaskuvllas ja Verketis.

Čuovvovaš aktivitehtat lágduvvojedje jagi 2016: Festivála álggahuvvui dáiddačájáhusa rahpamiin ja konsearttain «Come together» man fáddá lei «nuorra sámi dáiddár», mas nuorra sámi dáiddárat presenterejedje dáidagiiddiset iešguđetlágan ovdanbuktinvuogiiguin. Dasto lágidedje teáhtera mánáide ja nuoraide, nuoraidkonseartta bearjadat eahket ja meahceviehkama mas lea mánáidluohkká. Eará aktivitehtat mat čadahuvvojedje 2016 ledje bearaškonsearta Katarina Barruk ja Marja Helena Fjellheim Mortensson bokte. Katarina Barruk

čállá teavsttaid ubmisámegillii. Soai leaba goappašagat leamaš «jagi nuorra dáiddárat» Riddu Riđus ja bargaba dál ovttas muhtun skuvlaproševttas searválaga Rikskonsertene. Dasa lassin jagi 2016 čadahuvvui kulturvázzin Finnkoihauganii, lei álbmotčoahkkin temáin «Movt seailluhit lullisámeevuoda odđa mediadábiiguin?», čájáhusat «Queering Sápmi» ja «Dalvedh», girjealmmuheapmi, gárrenmirkokeahtes nuoraidfeasta ja muitaleaddjiteáhter «Silpegaaltije», konsearta Maxida Mäarakain, meahceviehkan, girjebussegalledeapmi ja ipmilbálvalus oktan girkogáfiin (<http://raastenrastah.no/spennende-seminarprogram-pa-raasten-rastah/>).

4.8.6 Julevsáme vahkko

DSJ - Doajmmasiebrre Julev-Sábmes vuodduvuvui Måsskes Divttasvuona suohkanis 1986 ja oačui nama Aktivitetslaget Oarjjevuodna (ALO), go lágidity earret eará *HellmoCup* ja eará doaimmaid, erenoamážit heivehuvvon sámi mánáide ja nuoraide Oarjjevuonas (Hellmofjorden). Organisašuvnna aktivitehtamearri lea lassánan ollu, ja šattai dárbu odđasisorganiseremii 1996. Namma rievdaduvvui dalle ja šattai *Doajmmasiebre Julev-Sábme*. Festivála lágideaddjit dadjet: Julevsáme vahkko galgá leat alkoholakeahtes arena gos aktiivvalaččat oahpahit guovllu sámi ja dáčča mánáide ja nuoraide julevsámegiela, kultuvrra ja árbedieđu birra. Proševtta jurdda lea ahte galgá leat vahkkosaš julevsámi dáhpáhus mas leat giella-, kultur- ja valášallansuohttasat (<http://dsj.no/>).

Valášallamis lea dehálaš sosiála mearkkašupmi sámi servodaga mánáide ja nuoraide, ja dat vuhtto maiddá Julevsáme vahkkos. Organiserijuvvon fáldadagat norgga beale čatnasit eanas DSJ doibmii. DSJ váldomihttu lea: «... nannet sámi mánáid ja nuoraid identitehta, earret eará dan bokte ahte lágidity kultuvrralaš, valášallan ja giella aktivitehtaid geasset». DSJ lágitya festivála juohke geasi, ja festiválavahkku loahpahuvo ráidočiekčamiin HellmoCup. Jagi 2016 lágityuvvui Julevsámi vahkko čihččet geardde maŋŋálagá. Vuohččan lágityuvvui festivála jagi 2010, muhto HellmoCup (mii lea dehálaš oassi Julevsáme vahkkos) lea lágityuvvon 1972 rájes.

Vahkku galgá sisdoallat aktivitehtaid ja kurssaid sámegiela ja kultuvrra váste, ja jagi 2016 dollui spábbačiekčanskuvla mánáide ja nuoraide, lassin árbevirolaš sámi spábbačiekčan ráidočiekčamii HellmoCup. Das oasálastet báikkálaš joavkkut main lea gullelašvuhta suohkana árbevirolaš sámi ássanguovlluide. HellmoCup rehkenasto leat okta geasi deháleamos dáhpáhusain (<http://dsj.no/>). Mánŋa aktivitehta leat maiddá čatnon Árran – julevsámi guovddázii Divttasvuonas ja Sámij Áhpadusguovdásj Johkamohkis. Festivála oktan birrasiin lea erenoamážit dahkan ahte Sámij Áhpadusguovdásj duodjesuorgi lea geasuhan nuoraid norgga beale maiddá.

Čuovvovaš aktivitehtat lágityuvvojedy jagi 2016: «Luonddo stáhkamsaddjen» (olgodoaimmat fiervvás ja dáidda mas earret eará atne skálžžuid ja reappáid), duodjekursa mánáide, váhnemiidda ja áhkuide ja ádjáide, meahceviehkan, oaggungilvu, spábbačiekčamat HellmoCup mánáide ja nuoraide, volleypáppastallan, lávvoeahket, mátkegilvu, čiekčanskuvla mii loahpahuuvui lávvoeahkediin Stuoralávus mas lei máinnas- ja lávlunboddu.

4.8.7 Sámi vahkku Romssas

Sámi vahkku Romssas/ Romssa gávpogis leat bures sajáiduvvon kulturdoalut, ja festivála vahkku lea lágityuvvon 2005 rájes (<http://www.msm.no/index.php?id=543463>). Hávdidit, sieiddit ja sámi báikenamat váriin ja sulluin čájehit ahte sámi kultuvra lea áigahaš Romssas.

Dál doalahit giela Moskvuonas siskkimusas nuorttabealde Romssas, ja maiddá sis geat leat fárren dohko eará guovlluin Davvikalohtas. Dainna lágiin lea Romsa okta stuorimus sámesuohkaniin Norggas, ja sámegeiella geavahuvvo sihke mánáidgárddiin ja skuvladoaimmahagas. Jahkásaččat guovvamánus bovdejuvvojit olbmot gelddolaš vahkkui mas lea mánggabealat sámi kulturprográmma. Festiválahálgideaddjit vuodđudus Midnigh Sun Marthon dadjet ahte sii searválaga ovttasbargoguimmiiguin fáallet erenoamáš ja mánggabealat vásáhusaid sámi kultuvrras gasku hohppos ja ođđaáigásaš gávpojis. Moatti beavvis sáhtá vásihit viiddis fáldagaid sámi kultuvrras ja sámi valástallanlágidemiin. Doppe lea viiddis semináraprográmma mas ságaškuššet áigeovdilis dutkama ja sámežaldagaid, dat lágiduvvo jahkásaččat ovttas UiT:n. Romssa guovddáš márkanbáikkis leat árktalaš márkanat, gávpoja váldogáhtas leat NM njoarosteamis ja Davviriikkalaš norgga measttirgilvvut heargeilvovuodjimis.

Lassin Sámi álbmotbeavvi, guovvamánu 6. beavvi, ávvudeapmái, de lea Sámi vahkus nanu sadji gávpojis, muđui čoaska áigodagas davvin. Dasa lassin lea festiválas lagas ovttasbargu Midnigh Sun Maraton lágidemiin (<http://www.msm.no/index.php?id=543463>). Vuodđudus Midnigh Sun Maratonas lea lágidan ja koordinerenovddasvástádus Sámi vahkkui ja bargá ovttas mánggain organisašuvnnain vai sáhttet fállat mánggabealat prográmma olles vahku. Sis leat ge mánggat, iešguđetlágan aktivitehtat vahkus, ja dás namuhit muhtumiid maidda lágideaddjit leat čujuhan, čájáhusat Romssa museas, sámi teáhter, filmmat, sámegeielkursu ja doaimmat Romssa girjerádjosis. Sámi álbmotbeavvi lágideapmi lea okta váldo lágidemiin, ja jagi 2016 lei konsearta Mari Boiniin dan beavvi.

Vahku loahpahuuvui jagi 2016 sotnabeavvi guovvamánu 7. beavvi davviriikkalaš heargeilvovuodjimiin váldogáhtas, Storgatas. Sotnabeavvi giddejuvvo Storgata, ja ráhkaduvvo heargeilvovuodjin šilljun. Vuolga lea gáhta davágeahčen. Guokte hearggi buohtalaga guovtti vuolginghgalis ruohtastit ja nu guovttes ja guovttes gilvalit 201 mehtera guhkes bánas. Hearggit ruohtastit vuolgaga rájes gomogazzii lulás guvlui Storgata, vuodđjit leat geahppasat ja heargájit sábehiiguin manjis. Lea ovdamunni leat geahpas, muhto vuodđjit eai oaččo geahppaseappot go 60 kilo oktan sábehiiguin ja eará dinggaiguin. Moalla lea vázzingáhta lulágeahčen. Guoktenuppelohká buoremus hearggi Norggas ja suomas gilvalit. Jahkásaččat besset gávccii hearggi measttirgilvvuide. Hearggit leat kvalifiseren gilvui ovddit sesonja rátkkagilvvuin. Nissan- ja dievdovuodđjit eai sirrejuvvo, logahallet baicca falimus hearggi. Lassin seniora luohkkái, de gilvalit maiddá nuorat, muhto eai measttirgilvvuin.

4.8.8 Álttá Sámi festivála

Álttá sámi festivála álggahuuvui jagi 2011 ja lágiduvvo Álttás Sámi álbmotbeavvi, guovvamánu 6. beavvi, oktavuodas. Álttá NSR lea ovddastan lágidemiid, ja mañemus jagiid lea festivála bargan ovttas Sámi Music Week ja Sámi Fashion Week lágidemiiguin mat leat oktanaga, ja leat bargagoahtán ovttas fitnodagain Audioland man eaiggáda Olga Soyantik. Artisttat ja lágideamit 2016 ledje: Filbma «Eallin ja ivnnit», logaldallan Álttá sámi historjjás, mánáid čájálmás «Rievvárnjeida», Sámeálbmotbeavvi guovvamánu 6. beavvi ávvudeapmi, lávlagat čuovgga birra, doarjjakonsearta báhtareddjiide, Lars Bremnes, Máret ja earát konsearta. Lágiduvvui maiddá sálbmaeahket sámi ja kvena sálmmaiguin, nuoraide lei bivttasgovven kursa, seminára «Riddogákti ja dan boahhteáigi – manne lea nu ollugat háliidit goarrut Álttá gávtti?», doppe lei sámi báttiid bargideapmi, riebanzilba kursa ja veaskoarrunkursa. Festivála oktavuodas lágiduvvo maiddá sámi ipmilbálvalus (<http://www.altsamifestival.no/hjem.234222.no.html>).

4.9 Eará festiválat main lea sámi sisdoallu

4.9.1 Verddečiekčamat

Verddečiekčamat leat kulturdoalut mas boazosápmelaččat ja eará sápmelaččat ja dáččat ráhkadit searválaga spábbačiekčan joavkkuid ja gilvvohallet stuora spábbačiekčan rátkkačiekčamiin Buvrovuonas, Davvi-Romssas. Dát lea leamaš áiggiid čađa deaivvadanbáikin sápmelaččaide ja dáččaide gos kultuvrralaš lonohallan lea dáhpáhuvvan, gos leat valáštallan ja gávppašan. Eahkediid fálet iešguđetlágan kulturfálaldagaid ja sosiála lágidemiid spábbačiekčiide ja sin doarjaleddjiide ja earáide. Sámegiel sáni verdde sáhtta čilget dárogillii «*guosseolmmái*», verdevuohta sáhtta jorgaluvvot «*guosseolmmái-oktavuohtan*». Dát lei oktavuohta mii lei lotnolassii ávkálaš, boazosápmelaččain ledje árbevirolaččat sihke dálu olbmot siseatnamis (dálonat) ja guolleboanddat rittus (meronat) verdden. Guokte olbmo gean guovttos lei dákkár oktavuohta gohčodeigga goabbat guoimmiska «verdden» (Regjeringen, 2001) https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2001-34/id379485/sec5?q=verdde#match_0. Verddečiekčamat lágiduvvojedje 14. geardde jagi 2016. Doppe čikčet čičeš čiekčamiid olgun, ja rátkkačiekčamiin lea mihttun nannet oktavuođaid boazosápmelaččaide ja mearragáttu olbmuid gaskkas. Jagi 2016 oasálaste 50 joavkku (35 dievdojoavkku ja 15 nissonjoavkku), ja sullii 600 čiekči čikče oktiibuot 120 čiekčama <https://www.facebook.com/Verddeturneringen>. Joavkkut ovddastit boazodoalloorohagaid ja riddogiliid eanas Davvi-Romssas ja Finnmárkkus.

Valáštallan ja olgunastidoaimmat leat álo leamaš guovddázis sámi kultuvrras (Pedersen, 2011; 2013) ja sápmelaččat ledjege beakkán buorit čuoigat ollu ovdal go dáččat álge lágidity čuoigangilvvuid (Birkely, 1994). Ollu stuora ja dovdoseamos musihkkafestiválain, lea nugo Verddečiekčamiin, valáštallan ja fysalaš aktivitehta prográmmas: Guovdageainnu ja Kárášjoga beassášfestiválain, Riddu Riddu festiválas, muhto maiddái eará festiválain nugo Sámi vahkus Romssas ja Verdde festivála deattuha sámi valáštallama dehálaš kulturguoddin. Organiserejuvvon valáštallan lea goitge oalle ođas sámi oktavuođain, maid dál ovddastit Sámi valáštallansearvi, Sámiid valáštallanlihttu – Norga, SVLN, mii lea miellahttu Sámi valáštallansearvvis (Norggas, Ruotas ja Suomas). Sámi valáštallan fátmasta dál sihke árbevirolaš valáštallansurggiid ja erenoamáš sámi surggiid nugo njoarosteamii ja heargegilvovuodjima.

Lea dehálaš ahte sámi birrasiin lea vejolaš áimmahuššat dan kulturárbbi maid valáštallan ovddasta sámi birrasiin. Valáštallanaktivitehta sámi láhkái lea mielde seailuheame sámi kultuvrra, giela ja identitehta, mii lea dehálaš mánáide ja nuoraide. Sámi valáštallan nanne maiddái oktavuođaid riikkarájiid rastá. 2005 rájes manná merkejuvvon oassi guovddáš speallanruđain sámi valáštallamii Sámedikki bokte. Fylkkarádit dorjot maiddái vuoddo- ja doaibmadoarjagiin sámi valáštallanservviid (Finnmárkkku fylkkasuohkana bušeahhta 2016).

4.9.2 Skiippagurra festivála

Festivála lágiduvvui áigodagas 2003-2011 doaibmabidjun prošehtii «Tana i endring». Vuosttaš festiválas ledje 750 guossi, ja 4000 guossi ledje jagi 2006. Festivála fokus lei kulturgaskkusteapmi ja Skiippagurra festivála áigumuš lei háhkat sámi servodahkii rámisvuoda ja jáhku alcceseaset. Festiválajodiheapmi celkkii: «Mii čájehit alcceseamet ja earáide ahte mii

sáhttit lágídit juoidá mii lea stuorit go mii ieža.» Dát lei rockafestivála mas lei čielga báikái gullelašvuohta musihka, doaimmaid, sajadaga ja visuála ovdanbuktimiid bokte. Festivála báiki lei Deatnogáttis, ja lágideaddjit sávve čájehit kultuvrralaš mánggabealatvuoda ja bidjat Deanu kártii našunálalaččat dainna lágiin go bovdejedje našunála ja riikkaidgaskasaš artisttaid. Festiváلالágideaddjit ledje erenoamáš duhtavaččat go besse čájehit Deatnogáttis nuoraid sin rievttis báikkis –Deatnogáttis!

Stuora joavkkut nugo Big Bang, Raga Rockers, de Lillos, Waterboys, The Rasmus, Ane Brun ja Mari Boine čuojahedje festiválas, mas lei nana deaddu sámi artisttaide. Maŋŋil Hellbillies lihkohisvuoda su čuojahemis 2009, go vokalista bávččagii bahuid go gahčai lávddis, de bekkii negatiiva sáhka medias ja festiválajodiheapmi barggai eanas riekteáššiin ja šiehtadallamiin. Boađusin gárttai ahte olbmot eai bohtán šat nu ollu ja festivála loahpahuvvui maŋŋil 2011-festivála.

4.9.3 BeskánLuossaRock

BeskánLuossaRock lea aitto álggahuvvon festivála mas lea sámi sisdoallu ja lei vuohččan 2014. Festivála lea lágídivvon golbma maŋemus jagi ja das lea fokus sámi kultuvrii, luossabivdui ja rockii. Festivála namma lea vuolgán Bieskkánis dahje Anders Andersen Bitis, gii doarui stáluin ja gottii dan. Beavet lágídit luossabivddu ja rockakonseartta eahkes ja ihkku Bieskenjárvggas, sullii 1,8 miilla lulábealde Kárášjoga márkanbáikki. Rávisolbmot fertejit máksit jus áigot bivdit, muhto mánáide lea sihke guollebivdin ja dolgevuoggabáikun kursa nuvttá.

4.10 Dárbu eanet dutkamiidda

Muhtun ráje riikkaidgaskasaš guorahallamat leat dahkkon álgoálbmotfestiválain earret eará ásašusas Austráalia RMIT University «Globalism Research Centre» (Phipps & Slater, 2010), mii earret eará cealká ahte festiválat leat sajit oddajurddašeapmái hábmet ceavzilis, oadjebas ja ovdánan našunála kultuvrraid buohkaide Austrálias, man vuoddun lea dohkkeheapmi rastá kultuvrraid, doahhtaleapmi, lotnolasvuohta ja kreativitehta. Norggas lea Kari Jæger dutkan festiválaid mearkkašumis Norgga mátkkoštanealáhussii (Jæger, & Mykletun, 2009), ja Aksel Tjora lea doaimmahan girjji Norgga festiválaid birra (2013), mas guokte kapihttala leat Riddu Riđu festivála birra (Skogvang, 2013 ja Viken, 2013). Goitge lea ain dárbu eanet dutkamii dákkár festiválain ja dain mearkkašumis sámegeillii, kultuvrii ja kulturgaskkusteapmái, ja maiddái makkár mearkkašupmi festiválain sáhtta leat hukset ceavzilis báikkálašservodagaid, ja maiddái ásašit kulturipmárdusa rastá čearddalašvuoda ja riikkarájiid. Sáhtášii maiddái leat miellagiddevaš guorahallat festiválaid mat geavahit áhkuid ja ádjáid buolvva veahkkin oahpahit boares árbevieruid ja dábiid. Sihke Norgga sámi festiválaid, festiválaid mat leat vaikko gos Sámis ja álgoálbmotfestiválaid muđuige lea dárbu eanet dutkat. Dan dáfus livčče relevánta ja ávkkálaš dutkanovttasbargu álgoálbmotdutkiid gaskkas miehtá máilmmi.

Referánssat

Alta Sami Festival (2016). Hentet 17. august 2016 fra

<http://www.altasamifestival.no/hjem.234222.no.html>.

Birkely, H. (1994). *I Norge har lapperne først indført skierne*. Alta: Idut.

DSJ. Hentet 20. august 2016 fra Doajmmasiebrre Julev-Sábmes nettsider <http://dsj.no/>.

Falassi, A. (1987). Festival: Definition and morphology. I Falassi, A. (red.), *Time out of time – Essays on the festival*. Albuquerque: University of New Mexico Press.

Finnmark fylkeskommune (2016). Finnmark fylkeskommunes budsjett for 2016.

Gold, J. R., og Gold, M. M. (2005). *Cities of culture: staging international festivals and the urban agenda, 1851–2000*. Aldershot: Ashgate.

Hansen, L. (2007). *Liten storm langs kysten. Samisk identitet mellom lokal og internasjonal arena*. Masteroppgave. Tromsø: Universitetet i Tromsø.

Hegnes, A. W. (2006). Festivalenes tvetydighet. *Sociologisk Årbok* (s. 107–140).

Hovland, A. (1999). *Moderne urfolk – lokal og etnisk tilhørighet blant samisk ungdom*. Doktoravhandling, NOVA Rapport 11/1999, Oslo: Universitetet i Oslo.

Hætta, O. M. (2002). Samiske påsketradisjoner: i etterkrigstidens Kautokeino, *HiF-Notat*, 11. Høgskolen i Finnmark.

Jaeger, K., og Mykletun, R. J. (2009). The Festival Scape of Finnmark. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 9: 2 (s. 327–348).

Jaeger, K., og Mykletun, R. J. (2013). Festivals, Identities, and Belonging. I *Event Management*, Vol. 17 (s. 213–226).

Márkomeannu (2016). Hentet 20. oktober 2016 fra <http://www.markomeannu.no>.

Noereh (2016). Hentet 9. august 2016 fra <https://noereh.wordpress.com/>.

Norsk rikskringkasting (2016). Hentet 1. september 2016 fra <https://www.nrk.no/sapmi/han-har-gitt-navn-til-kulturfestival-i-sapmi-1.13023428>.

Olsen, K. (2010). *Identities, Ethnicities and Borderzones. Examples from Finnmark, Northern Norway*. Stamsund: Orkana forlag.

Pedersen, H. C. (2011). Sport, Ethno-Politics and Sami Identity in Northern Norway. The Organizing of the Sami Sports Movement. *Scandinavian Sport Studies Forum*, Vol 2, 2011 (s. 45–73).

Pedersen, H. C. (2013). *Idrettsliv i etniske grenseområder. Modernisering, identitet og idrett i Finnmark, 1908–2010*. Doktoravhandling, Tromsø: Universitetet i Tromsø.

Pedersen, P., og Viken, A. (2009). The coastal reinvention of Saminess. I T. Nyseth og A. Viken (red.), *Place reinvention. Northern perspectives* (s. 183–202). London: Ashgate.

Phipps, P., og Slater, L. (red.) (2010). *Indigenous Cultural Festivals: Evaluating Impact on Community Health and Wellbeing*. Globalism Research Centre, RMIT University, Melbourne: Australia.

Påskefestivalen i Karasjok (2016). Hentet 1. september 2016 fra <http://www.festivalerkarasjok.no/index.php/om-festivaler-karasjok/historie>.

Påskefestivalen i Kautokeino (2016). Hentet 17. august 2016 fra http://www.samieasterfestival.com/no_program.php.

Raasten Rasteh / Sørsamisk kulturfestival (2016). Hentet 16. september 2016 fra <http://raastenrastah.no/spennende-seminarprogram-pa-raasten-rastah/>.

Regjeringen (2001). Hentet 1. november 2016 fra https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2001-34/id379485/sec5?q=verdde#match_0.

Riddu (2016). Hentet 20. juni 2016 fra <http://www.riddu.no/en/about-riddu-riddu-festivala/history-riddu-riddu>.

Sámediggi/Sametinget (2016). Sametingets budsjett 2016, vedtatt 3. desember 2015, Sak 49/15.

Sámediggi/Sametinget (2016). Hentet 20. august 2016 fra <http://sametinget.no/>.

Sáminuorra (2016). Hentet 15. august 2016 fra <http://www.saminuorra.org/>.

Samisk uke (2016) – Midnight Sun Marathon. Hentet 3. september 2016 fra <http://www.msm.no/index.php?id=543463>.

Skogvang, B. O. (2013). Identitet og fellesskap gjennom bevegelsesaktivitet for barn på Riddu Riddu. I A. Tjora (red.), *Festival! Mellom rølp, kultur og næring* s. 129–153. Oslo: Cappelen Damm Akademisk forlag.

Skogvang, B. O. (2015). Friluftsliv på Riddu Riddu festivalen – samisk, norsk og internasjonalt uteliv. I *Rapport fra konferansen «Forskning i friluft 2015»* (s. 175–181). Utvidet artikkel bygget på foredrag på «Forskning i friluft 2015», <http://www.norskfriluftsliv.no/forskning>

Skogvang, B. O. (2016). Indigenous and Sami Nature life – Outdoor activities across the globe? Foredrag på ISSA World Congress, Budapest, Ungarn, 8.–12. juni 2016.

Tjora, A. (red.) (2013). *Festival! Mellom rølp, kultur og næring*, Oslo: Cappelen Damm Akademisk forlag.

Verdde (2016). Hentet 31. oktober 2016 fra <https://www.facebook.com/Verddeturneringen>.

Viken, A. (2011). Reinvention of ethnic identity – A local festival as a national institution on a global scene. I A. Grenier, og D. Müller (red.), *Polar tourism. A tool for regional development* (s. 179–206). Québec: Presses de l'Université du Québec.

Viken, A. (2013). Festivalkraft i etnisk spenningsfelt. I Tjora, A. (red.), *Festival! Mellom rølp, kultur og næring* (s. 109–129). Oslo: Cappelen Damm Akademisk forlag.